

Kampfanordnungen des Feindes über dem Reichsgebiet fanden weder bei Tage noch bei Nacht statt.

Viluvete veretöö

See juhtum pole ainus selline Eestis. Samasugused veretööd pandi toime punaviluvete, militsionäride ja nende juhtide käsi- ja jalaga Eestis loetamatult. Inimeste arv, kes püüdsid skitiseerida seda, mis on loodud eestlaste töö ja vaevaga.

On sümboolne, et 24. septembril, mil Eesti Vabariik rüüsteti Tallinnas, rüüstati ka Viluvete veretööd. Rõõgiti koormaks on peale muu paar vagunitäit punaseid Pärnu terroristide,

kes nüüd põgenevad Saksa armee tuleku kartuses. Jaamas nad kiiruvad mitu vagunit täis sõidest ja vabrikust röövitud kaupadega. „Sunnitud on lennukipõnnid all — vaja ainult nupule vajutada...“ seletab keegi punumäe pintsakus punase võimumehe oma kaaslastele.

Sindi jaamas lõvosa punased asjamehed rongi tagatähti kaks-kolm vagunitäit rikkemaid. Kusagil mujal laaditakse peale maad kaste. Olevat Toosi brükkivabrikku hinnatamata masinad.

„Need kuradid... röövlid meid hoopis paljaks! Ela siis nagu kivila inimene,“ sõnandab võhivõbrale kirdu raudteemehet. „On juba tehtud korraldus kõigi kitsarööplise vagunitäie ja vedurite hävitamiseks — neid on raske Venemaale vedada.“

Kuid jutule leidub teisigi kuulajaid. „Kõige, seltsimees, vetke kinni see kondukter!“ vehib punasesse paradissi põgenevate vagunitäie valges mantlis juudinaise. Ta kaaslane, sarvriidides ja rekordmöödulis ninaaga semit, hakkabki teed murdma läbi inimurru. Sellega valmis, ei leia ta aga raudteelast enam kusagil.

Rong rüüstab edasi. Ääretult pikad peatused jaamas. Kellaosuti näitab 2.15. Lühemene Viluvete jaamale.

Siis äkki lõhestab õise valkuse tugev lask teekärses metsas. Varsti teine, kolmas... Rong peatub, annab tagasilööki. Lühub jälle tigusse, edasi. Kuid nüüd antakse meetrit juba kindlat tuld. Veduri juht on sunnitud peatuma.

Täiesti metsaservast jookseb raudteetähtmele meid. Neid võiks olla paar-kolmkümme. Noored tugevad maapoisid, käes jahipüssid, revolvr, omameisterdatud käsigranaadid, paar-kolm kolme kätt. Kõik need on vintpüssid.

Kommunistid vagunitäie peal paaniliselt hüüdnud. „Ei kõige karjub naisehää!“ „Üks siga on mu käekoti varastanud!“ „On aga punastel peen seltskond — need varastavad omavahelgi.“ Lõhestavad endid rongiteenijad, need saramas „metsameeste“ hüümisest.

Olen varsti „metsameestega“ jutujal. Pean õigeks neid süüdi hoiatada, sest alles jaamavahe tagasi folknes teeveeres punaste patrullide.

„Ei meie neid karda.“ annab vastuseks tühiklondide juustega ja sinistes tunikupükses nooruk. Ja ta kaaslane, varrukalt sinimust-valge lina, selgitab rongi kinnipidamise põhjusi:

„Meie ei lase punastel röövlitel oma maad paljaks röövida!“

Võtame rongilt kaubad maha ja vabastame sunniviisi Venemaale viidavad inimesed. Me pole mingisugused röövlid.“

Ja otsekui ta sõnade kinnituseks hargneb järgmine vahetuht. Kusagil vagunit

tuuakse välja neli punamadrust. Neid võeti relvad enne, kui nad suutsid ootada vastupänu. Kuid üks madrust talitab punase uue kaalusega. Ta on osanud tasukusse jätta revolvr. Soodsal hetkel kihutab ta ühele metsamehele kuuli seljatagant. Kuid haavab vaid kergesti.

„Sellel ma veel kaela käänan!“ hüüab haavatu. Punane madrust lendab ta rusikale, lööbist nagu vurr üle raudteekraavi. Kuid sinimust-valge lindiga noorus segab vahele. „Meie pole mõrtsukad,“ ütleb ta. „Küllap pärast selgitame, mis mees ta on.“

Noored patrioodid talitavad väledasti. Antakse korraldusi Venemaale viidavate kaupade vagunitäie mahalaadimiseks. Reisisid tungivad voorimeeste ümber. Nendele patsutatakse õlgadele. „Hurra! Vahvad poisid olete. Just nii peavad õiged eestlased ilka talitama!“

Siis noorukid kuulevad reisisilt rongi väärtuslikemast koormast — Punased Pärnu võimumehed! See on alles uudis ja saak! Jooksupäimäi rutatakse punaseid otsima.

Möödub hetk, möödub teine. Sündmuse kaasaelanul pole juhus jälgi, kuidas areneb punaste terroristide otsimine vagunitäie. On ainult kuulda, et punased on endid poetanud harilikke reisisilti hulka.

Agas siis lülitab midagi reisisilti kuulmisnärve. Ühtel hooletult raskatub lahti maruline tulistamine. Vagunitäie akende all viigub püski ja automaatide kuule. Varsti ulatub silmgi nägema.

Kahelt poolt nurgast ronib välja punasõdurite, tshekkistide ja militsionäride ahlakid.

Vähimalt viis-kusikümme meest. Väga paljud automaatpüssidega. Alles pika kõhklemise järel sõnandavad nad metsa haarangule hiilida. Vastastikune tulistamine jätkub. Punased käsutatakse reisisilti vagunitäie kinnipidamiseks.

Halvav, kangestav jahumine käib läbi reisisilti. Kuidas need punased röövlid eestlastele ometi peale sattusid?!

Murelikust mõtisklusest äratub mind tolle pika ninaga semilid kurguhälä vagunitäie all. Ta libiseb tshekkistimundris tihlaga. „Ah, osa saite kätte! Andke oma naga, ma tahaksin ise.“ Ja röövlipaar kaobki roheline taraala taha jaamahoone juures.

Silm ulatub arenevat draamat teisel pool raudteed nägema. Haarangul kinnipüütud nooruk käsutatakse silmnäol maha jaama harutee roobaste vahele. Ja siis trambib ta jalgadel, turjal, kaelal ja peal kaks paari rasketes saabastes jalgu. Nooruk rabab end jalule. Kuid mütsatavad püssiparahoobid niidavad ta jälle maha.

Uuesti käsutatakse reisisilti vagunitäie. Ja nüüd piitsutavad kuulmenahka heledad nagaanipaugud. Üks, kaks, kolm, terve rida... Veerand tunni pärast võime näha punaste röövlite veretööd jälgi.

Jaamahoone taraala taga lebab kaks tapetut.

Too tühjajalundide juustega julge patrioot on küljeli kõveras nagu magamaheinu, kuid meelekohal veretab kuulilauk. Paar sammul kõrval on sinistes kodukoofut riietes ja tanksaabastes mees. Ta lamab silmanäol, kuulilauk kuklas, käed rusikasse tõmbunud.

„Kaatame küll Viluvetes tubleid poisid, kuid uusi sirgub asemele.“

Näete, Pärnu Suursillal päästis õhku-laskmisest 13-aastane poisike, lõigates viimisel hetkel minni juhtnöödi läbi!“

„Naeratuste maa“ etendus edasi lükatud

Laupäevaks, 27. sept. kl. 19.00 ettenähtud Lehari opereti „Naeratuste maa“ etendus on tehnilistel põhjustel nädala võrra edasi lükatud. Selle asemel „Vanemuine“ korraldab laupäeval, 27. sept. kl. 19.30 „Viini õhtu“ odavate hindadega.

Aufführung „Das Land des Lächelns“ vertagt

Die für Samstag 27. 9. 19.00 Uhr angesetzte Aufführung der Operette Lehars „Das Land des Lächelns“ muss aus technischen Gründen um eine Woche aufgeschoben werden. Dafür gibt das Theater „Vanemuine“ am Samstag, 27. 9. 19.30 Uhr einen „Wiener Abend“ (ermässigte Preise).

Ukrainlased võitluses bolshevism vastu

DNB. Agramist, 22. septembril. Varasandis andis vande Kroaatia bolshevismvastase võitluse leegioni uus pataljon. Leegioni juurde kuulub ka Kroaatias eluvate ukrainlaste üksus. Legionäridele peetud kõnes rõhutati, et Saksaamaa on võtnud endale ülesande kaitsa kogu Euroopat bolshevism eest. Ukrainlased on õnnelikud, et neile on antud võimalus osa võtta Euroopa võitlusest vabanemiseks bolshevismist.

Rusikasse tõmbuvad ka vaatleja käed. Lõunapärast suruvad valusalt kokku. „See siin oli vaid taluslane,“ sosistab keegi teadja. Pika ninaga Pärnu semilid ja too vigaste sõrmedega monstrum togivad aga laipu jalgedega. Lisaks veel sülgavad...

Too, kelle turjal jalgedega trambiti, on nüüd keeratud selili. Ta nägu on ükskõikse veretab haav... Neljas laip olevat kusagil jaama kõrval — hoonetäga —, nii räägitakse.

Punased militsionärid tulevad vagunitäie kontrollima. Meie vagunitäie kontrollijal lejab eest kellegi tuttava. Jutust selgub, et too punane mõrtsukas on pärit Järvakandist, olnud viimati militsionäär Türi.

„Vandras valged mässavad, tahtsime kahe vagunitäiega neid minna nootima ja hallparunite losse põletama, kuid pidasime oma jõude väikeseks. Jäime siis Vandra haruteele seisma, ja seal me neid pauke Viluvet kuulsimegi!“ praalib ta.

Mida veel jutustada veretöö-bööst Viluvet? Seda, et jalast kergesti haavata saanud veduri juht kategooriliselt keeldus edasisõitmisest. Talle antagu sõjaväeline kaitses. Kuid üks tshekkist tegi revolvriga ähvardades selgeks, et veduri juht sõidku ilma kaitseseta.

Nädal hiljem aga kirjutas „Kommunist“ pikalt-laialt sangarlikust veduri juhtist L.-st, kes ütelnud, et ta pigemini jätab oma elu, kuid haavast hoolimata ikka viib rongi sihtkohta...

„Ja koos võiduka Saksa armee marssisid Tallinnas ka Eesti vabatahtlikud,“ ütles juhtumist kohatud vändralane.

„Kaatame küll Viluvetes tubleid poisid, kuid uusi sirgub asemele.“

Näete, Pärnu Suursillal päästis õhku-laskmisest 13-aastane poisike, lõigates viimisel hetkel minni juhtnöödi läbi!“ („Linna Teataja“)

Kiigeltulikahjud Leningradis

DNB. Helsingist, 21. septembril. Soomlaste poolt võetud Nõukogude sõjavangid teatavad olukorrast Leningradis. Ühest säärasest teatest, mille ajaleht „Uusi Suomi“ avaldab, selgub et olukord Leningradis on muutunud katastroofiliseks. Linn olevat täis inimesi, kes suuremalt osalt lageda taeva all pidavat õõbima. Taudid olevat puhkenud, ilma et vastavat arstlikku abi saadaval oleks. Linna kohal lamab tugevate tulikahjude suits. Saksa kahurituli olevat eeslinnas raskeid kahjusid tekitanud. Tulikahjude kuma olevat Karjala maakitsusel selgesti näha, kusjuures viimasel ajal kaks suurt tulepessa näha oli, milledest üks oli 5 kilomeetrit lai.

Üks vangidest, kes hiljuti alles Leningradis viibis, kirjeldas, kuidas poliitrukiid Saksa sõduriteks rietatuna olevat frondi lähedale külla ilmunud. Elanikud võisid neid suure rõõmuga vastu ja tervitasid neid kui vabastajaid. Selle katse tulemuseks oli, et külaelanikud aeti järgmisel päeval kokku ja lasti kõigil kui aarandjad maha.

DNB. Berliinist, 21. septembril. Inglise teadetebüroo teatas laupäeva õhtul, et Leningradis olevat üle saja tuhande üürimaja kindlustusteks muudetud ja varustatud arvukate kuulipildujate ja lõhkeaine tagavaradega.

Prantsuse uus põhiseadus

Parisist, 19. septembril. Mõlemad komisjonid, mis teotseisid Prantsuse uue põhiseaduse väljatöötamisel ja Prantsuse territooriumi ülesti-jaotamisel, on oma töö niisama hästi kui lõpetanud, teatav „Les Nouveaux Temps“. Ajalehe järgi jaotatakse Prantsusmaal tulevikus 19-ss provintse. Notre-Dame'i katedraal saab keskkohtaks Pariisi provintsele, mille läbimõõt on 70 kilomeetrit; ülejäänud provintside piirid ei ole veel täpselt kindlaks määratud.

Mis puutub Prantsuse riigi uude põhikorraldusse, nagu ajaleht veel teatav, siis on selle aluseks vaid kui väiksem üksus. Sellele järgnevat kanton, arrondissement, departement ja lõpuks provintse kuberneri eesotsas.

„Leningrad ainult põlevate varemtena ära anda“

Kaitsenõukogu korraldusi

DNB. Berliinist, 18. septembril. Leningradi kaitsvaile Nõukogude vägedele on antud käsk linn ainult põlevate varemtena vaenlase kätte jätta. See juhtnõu on täiesti kooskõlas Stalini julma hävitamiskäsu ja sellest on venelased ka kinni pidanud, ilma vähimagi määral linna tsiviilelanikkonda arvestamata. Arvesse võttes asjaolu, et Leningradis loendatakse umbes 3 miljonit elanikku, tuleb küll mõrvarlikuks nimetada mõtet — nii suur linn eelseisva talve eel seelugusele koledate saatusele vastu seada. Kuid selline teguviis on täiesti kooskõlas bolshevistlike motiividega, kes kunagi inimestest ei ole hoolinud. Näib, et bolshevikud põrmugi ei ole õppinud Varssavi ega Rotterdami saatusest selles sõjas. Võib aga juba ka ette ütelda, et Leningradi saatuse — Stalini käsu järgi — saab olema veelgi hirmsam Varssavi omast.

Roosevelt plaanid kongressi ette?

New York, 18. septembril. Kongressi ringkondades viidatakse, et Roosevelt esitab lähema nädala jooksul kongressile neutraliteediseaduse tühistamistepaneku. Oodatavasti suurt parlamentilähingut USA välispoliitika üle. Valitsus tahvat süüdi veel enne seda saavutada nõusoleku 6 miljardi dollari määramiseks Inglismaa abistamiseks jaoks.

Saadikute arvamised pörkavad välispoliitika küsimuses nii enne kui ka pärast ägedasti üksteise vastu. Samal ajal kui demokraatlikud senaatorid Pepper ja Gillette seistasid, et neutraliteediseaduse tühistamine on „järgmine loogiline samm“, ütles vabariiklane Rich, et president tuleks ametist vabastada, kuna ta teadlikult on murdnud lubadust USA laevu teatavatesse piirkondadesse mitte saata. Vabariiklane Hoffmann nõudis Wilkie kui vabariikliku partei esimehe tagandamist, kuna ta toetab Roosevelti välispoliitikat. „Times Herald“ märgib, et 1942. a. suurtel valimistel heidetakse sõjapartei USA rahva poolt saadikutekajast välja.

Tallinna sõjapõgenikele

Järgmine autobus Tallinna väljub eeloleva nädala teisipäeval, 30. sept. kl. 10 hommikul Suurturult.

Käesoleval nädalal jääb tänane välisajal viimaseks.

E. K.-Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1941.

Pika, raske halguse järel lahkus meie keskelt

Daniel Savisaar

sünd. 3. VI 1880. a.; surm. 23. IX 1941. a.

Puusärkipanemine neljapäeval, 25. sept. kell 19 Kalmistu tn. 81. Ära-saatmine sealtamast reedel, 26. sept. kell 17 Maarja surnuaiale. Palume sugulasi ja tuttavaid ära saatma tulla.

Leinavad

kaugelviibivad pojad ja omaksed

Tooma Põllutöö- ja Maaparanduskoolis

algab õppetöö 15. oktoobril s. a. I klassi võetakse meesõpilasi, kes vähem 17 a. vanad ning lõpetanud 6-kl. algkooli. II klassi võetakse vabadele kohtadele meesõpilasi — põllunduskoolide lõpetajaid.

Kooli kursus kestab 2 aastat, ning lõpetajad omandavad maaparandusmeistri-kursee ja leivad soodsaid teemistustimulusi maaparanduse ja turvatööde aladel.

Õppevõimalused koolis on soodsad, kuna õpetus, korter, küte ja valgustus on tasuta, ning kehvimat, andekamat õpilast on võimalus õppelaenu saamiseks.

Järelepärimised, samuti soovilavaldused ühes hariduse- ja sünitunnistusega esitaja koolijuhatajale aadressil: Tooma Põllutöö- ja Maaparanduskool, Vägeva p.-ag. Koolijuhataja.

Vildivabrik „Edasi“ töölisti,

kellel vabriku vastu nõudeid palga asjus on, palutakse endid registreerida Kesk tn. 41 — artiklis „Vilj“ kuni 10. oktoobrini 1941. a. kl. 8—10. Hiljem nõudeid vastu ei võeta.

Volinik-juhataja.

vaipa

umb. 2 3 m. 11. (Lühemad) 17—6. Lühemad.

Mitmesugused

Soovitakse osta

võrk-anoodi

patari-vastuvõtjale.

Teat. Aleksandri 85—9.

Soovitakse osta

kaseplanke

2 ja 2,5 t. pakse. Teat.

Aleksandri 110-a. puu-

tööstus. M. Susi.

Ostani igasugust

mööblit

pruug, riided, saapaid

ja muid asju. Aia t. 5.

ostu-müügiäri. „Vane-

muise“ vastu. Tulen ka

koju ostma.

Soovitakse osta

käsikäru

Aleksandri 44. hoovis.

kl. 8—10. Jansen.

Ostani vanu

diivaneid

ja vanu mööblivõr-

ust. Uuaturu tän. 3—2.

hoovimajas.

Soovitakse osta Eesti

postmarke

Puistee t. 62—9, kella

10—12 ja 15—18.

Ostani igasugust

vanakraami

maksan kõrget hinda.

Roose 41—7, kodus kl.

7—10 ja 17—20.

Restoran „Sinimand-

riasse“ vajatakse õppi-

nud mees- või nais-

kokka ja

kokaabi

Vajan Tartu lähedale

tallu

teenijat

Läbi rääkima tulla Uu-

kooli t. 19—2. neljap.

25. skp. kl. 14—16-ni.

Omanik.

Maale tallu vajatakse

perenaise

abilist

Küsida Aleksandri tä-

nr. 45. II kord.

Lahinguis bolshevism vastu langenud seminariste

Kalju Ustav'it ja Arnold Lätt'i

mälestab

Tartu Õpetajate Seminari pere

Vanemuise teater

Neljap., 25. IX s. a.

kell 19.30

SEGAKAVA-ÕHTU

Pääsmad 4—7—3 rbl.

Reedel, 26. IX s. a.

kell 19

Pisuhänd

E. Viide komöödia 3 v.

Pääsmad 4—7—3 rbl.

Eelmise teatri kassas

kl. 10—12 ja 18—19.30.

THEATER WANEMUINE

Donnerstag, d. 25. IX

d. J. um 19.30 Uhr

Bunter Abend

Eintrittskarten à

Rm. 0,70 — 0,30.

Freitag, d. 26. IX um

19 Uhr

PISUHÄND

Lustspiel von E. Wilde

(im estnischen).

Eintrittskarten à

Rm. 0,70 — 0,30.

Vorverkauf ab 10—12

u. 18—19.30 Uhr an d.

Theaterkasse.

Linna lähedale talu

vajatakse küres korras

korraldada

tüdurakut

Kaupa tehakse Juhani

Lüvi t. 3—1. H. Tam-

25. skp. kella 10—12.

Gümni, IV kl. lõpet-

aus ja karske noormees

soovib mingisugust

kohta

Oman kaitselise

kaitselekirjutaja prak-

tika. Oskan osaleda

ka sak